

Wanda Łomnicka-Dulak

Poetka, animatorka kultury, regionalistka, a przede wszystkim ambasadorka folkloru i kultury górali nadpopradzkich. Mieszka, pracuje i tworzy w Piwnicznej-Zdroju. Członkini Krakowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich (od 1994 roku), Klubu Literackiego Sądecczyzna (od 1996 roku) oraz Stowarzyszenia Twórców Ludowych (od 1988 roku).

Jej poetycki debiut przypadł na rok 1987. Od tego czasu wydała kilkanaście tomików poetyckich, zawsze z wielkim zainteresowaniem przyjmowanych przez czytelników i spotykających się z niezwykle życzliwym przyjęciem krytyki literackiej.

Jest laureatką wielu konkursów poetyckich, m.in. Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Jana Pocka, Konkursu Poezji Religijnej w Ludźmierzu, Ogólnopolskiego Konkursu im. Tadeusza Staicha w Zakopanem na wiersz o tematyce górskiej. Łącznie zdobyła w konkursach około 100 nagród i wyróżnień.

Jej poezja tłumaczona była na języki: angielski, niemiecki, francuski, ukraiński, słowacki, węgierski i hebrajski. Swoje wiersze publikowała w prasie ogólnopolskiej i regionalnej oraz prezentowała na antenie TVP Polonia, TVP Kultura, I programu Polskiego Radia, Radia Lublin, Radia Kraków i RDN.

Jest autorką słów "Krakowiaka sądeckiego", śpiewanego w czerwcu 1999 r. przez pół miliona pielgrzymów przy powitaniu i pożegnaniu Ojca Świętego na starosądeckich Błoniach. Na płycie "Życzymy, życzymy" – wydanej po zakończeniu tej pamiętnej papieskiej pielgrzymki – znalazły się jeszcze dwa utwory jej autorstwa. Jeden z jej wierszy, opublikowany w tomiku "Śladem serdecznym", wszedł w skład antologii "Wołanie z ziemi" – dedykowanej i ofiarowanej Janowi Pawłowi II. W 2011 napisała teksty do małego oratorium „Psałterz górski”, dedykowanego Janowi Pawłowi II w roku beatyfikacji.

Jest współorganizatorką Międzynarodowych Spotkań Poetów (polskich, słowackich i łemkowskich) „Wrzosowisko” w Piwnicznej-Zdroju od 15 lat. Pisze scenariusze, prowadzi koncerty z cyklu „Dymi kocioł Karpat”. Aktywnie działa na rzecz lepszego poznania kultury sąsiednich nacji. Jest współredaktorem trójjęzycznej antologii wybranych utworów poetów gór: łemków, Słowaków i Polaków – „W liliowej ciszy”. Uczestniczy w słowackim Konkursie Recytatorskim Vansova Lomnicka i w łemkowskiej Jesieni Twórczej. Tłumaczyła z języka łemkowskiego i rusińskiego wiersze do antologii pokonkursowej „Sen o Karpatach”. Jest autorką przekładu, z języka łemkowskiego na polski, tomiku wierszy Petra Murianki, najwybitniejszego poety współczesnej łemkowszczyzny.

W swoich wierszach pisze nie tylko o dawnych obyczajach, ale i ludziach, rdzennych, górskich mieszkańcach beskidzkiej ziemi. Poetycko portretuje muzyków ludowych, znanych prymistów (Tadeusz Maślanka, Franciszek Kurzeja), starostów (Stanisław Żywczak), rzeźbiarzy (Józef Citak). Liczne cykle poetyckie poświęciła pamięci zmarłych tancerzy, muzykantów i śpiewaków, tworzących niegdyś folklor sądeckiej krainy.

Publikacje książkowe:

- *Modlą się ze mną łąki, Piwniczna 1993.*
- *Śladem serdecznym, Piwniczna 1993.*
- *Ścieżką zachodzącego słońca, STL, Lublin 1994.*
- *Po niewidzialnej stronie tęczy, SOW, Nowy Sącz 1996.*
- *W królestwie buków, ST KKAL, Kraków 1999.*
- *Pieniny. Barwy gór, WiT, Piwniczna 2003.*
- *Zielonej łąski pełne, Nowy Sącz 2003.*
- *Poezja gór, Opole 2004*
- *Wszystkie pory świtu, Opole 2005.*
- *Rytm w koronie gór, Rytm 2005.*
- *Matusine słowecka. Słownik gwary górali nadpopradzkich, Stary Sącz 2005.*
- *Choix des poemes, Consulat General de Pologne a Lille 2007.*
- *Beskid Sądecki. Barwy gór, WiT, Piwniczna 2008.*
- *Nieszpory katyńskie, Opole 2010.*
- *Z Biblii gór, Piwniczna 2010.*
- *Piwniczna i Sądecczyzna 1939-1945, Piwniczna-Zdrój 2010.*
- *Tędy przechodził Piotr, Piwniczna-Zdrój 2011.*
- *Kraina Popradem opasana, Piwniczna-Zdrój 2012.*
- *Piwnicańsko kraina odkrywać się zaczyna, Piwniczna-Zdrój 2012.*

W 2008 roku słownik gwary górali nadpopradzkich „Matusine słowecka” autorstwa Wandy Łomnickiej-Dulak został nagrany i wydany w formie płyty CD.

Jest także autorką kilkunastu publikacji w wydawnictwach zbiorowych. Jej artykuły o góralach nadpopradzkich, ich historii i obyczajowości znalazły się w opracowaniach monograficznych o Piwnicznej (wydanych przez Towarzystwo Miłośników Piwnicznej) oraz w roczniku „Almanach Muszyny”. Napisała wstępy do kilku tomików poetów sądeckich oraz zbioru „Antologia poezji religijnej”.

Wanda Łomnicka-Dulak jest autorką felietonów gwarowych "Bobskie godanie" publikowanych od 1991 roku w miesięczniku regionalnym „Znad Popradu”. Jest członkinią zespołu redakcyjnego tego czasopisma.

Twórczość Wandy Łomnickiej-Dulak została poddana analizie m.in. w pracach magisterskich i licencjackich, a także kilkunastu recenzjach opracowanych przez specjalistów w dziedzinie literatury oraz w wydaniu monograficznym „Sądecczyzna w historiografii, literaturze i mediach” pod redakcją prof. Bolesława Farona.

Podczas spotkań autorskich, w których uczestniczy w całej Polsce, Wanda Łomnicka-Dulak prezentuje nie tylko własną twórczość poetycką, ale opowiada o nadpopradzkich góralach, ich dawnym życiu i obyczajach.

Od ponad 20 lat trudni się dokumentowaniem powoli ginącego już folkloru górali nadpopradzkich. Prowadzi etnograficzne i dialektologiczne badania terenowe, zbiera opisy dawnych zwyczajów i obyczajów górali z okolic Piwnicznej. Zapisuje je i publikuje w formie felietonów gwarowych w czasopiśmie „Znad Popradu”. Przeprowadza wywiady z najstarszymi mieszkańcami Nadpopradzia na temat obyczajowości, stroju,

muzyki, śpiewu i tańca, dawnych wierzeń oraz gwary tego ciekawego zakątka góralszczyzny. Bierze udział w kwerendach prowadzonych m.in. w Bibliotece Jagiellońskiej, zbiorach regionalnych bibliotek sądeckich oraz w internetowych zasobach innych bibliotek w poszukiwaniu materiałów dotyczących obyczajowości i folkloru „czarnych górali”. Gromadzi także zapomniane nazwy terenowe i miejscowe z okolic Piwnicznej.

Na podstawie zebranego przez siebie materiału stworzyła wiele scenariuszy programów i widowisk. Jest autorką scenariuszy do obrazków obyczajowych, obrzędów oraz sztuk dla teatru amatorskiego w Łomnicy-Zdroju (m.in. „Robotne wieczory u stryny spod Kicory”).

Od 1988 roku należy do Zespołu Regionalnego "Dolina Popradu" w Piwnicznej-Zdroju. Jej pisane gwarą wiersze wzbogacają od lat repertuar zespołu. Napisała scenariusze i współreżyserowała wiele prezentowanych przez zespół widowisk m.in. „Łobigrowka”, „Rzniontki na Skorupaf” (spektakl nagrodzony na II Konkursie Obrzędów, Obyczajów i Zwyczajów Ludowych „Pogórzańskie Gody” w Łużnej, na Międzywojewódzkim Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej w Bukowinie Tatrzańskiej – I nagroda, Centralnym Sejmiku w Tarnogrodzie – nagroda Narodowego Centrum Kultury, na Festiwalu Górali Polskich w Żywcu – nagroda za piękny śpiew i taniec). Natomiast na Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem w 2011 roku Zespół Regionalny „Dolina Popradu” za program „Rzniontki na Skorupaf” został nagrodzony najwyższym trofeum – Złotą Ciupagą w kategorii zespołów tradycyjnych. Kolejne widowisko autorstwa Wandy Łomnickiej-Dulak „Świenty Scepon u łazianof” zostało nagrodzone Złotą Różdżką na III Konkursie Obrzędów, Obyczajów i Zwyczajów Ludowych „Pogórzańskie Gody” w Łużnej w 2011 r. oraz Złotym Sercem Żywieckim na Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu w 2013 roku.

Jako tancerka Zespołu Regionalnego „Dolina Popradu” bierze czynny udział w licznych koncertach i festiwalach. Jest także członkinią żeńskiej grupy śpiewaczej działającej w ramach zespołu. Dbą o repertuar i czystość gwary. Wraz z grupą śpiewaczą zdobyła kilkakrotnie I miejsce oraz „Złotego Słowika” w Konkursie Muzyk, Instrumentalistów, Śpiewaków Ludowych, Drużbów Weselnych „Druzbacka” w Podegrodziu, Grand Prix w Ogólnopolskim Konkursie Gawędziarzy, Instrumentalistów, Śpiewaków, Drużbów i Starostów Weselnych „Sabałowe Bajania” w Bukowinie Tatrzańskiej, I miejsce na Festiwalu Zagłębie i Sąsiedzi, II miejsce na Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu oraz I Miejsce na Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

Współpracuje z Dziecięcym Zespołem Regionalnym „Małe Piwnicoki”. Prowadzi warsztaty gwarowe dla dzieci. Jest także autorką i reżyserem prezentowanych przez zespół programów i widowisk.

Wanda Łomnicka-Dulak zaangażowana jest również w realizację różnorodnych projektów, na potrzeby których napisała scenariusz widowiska „Poprodowe śpiewki” i programu „Wilijo u cornyf górali”. Jest autorką widowiska „Natchnione echa Jana Joachima

Czecha”. Prowadziła warsztaty pisarskie dla młodzieży z powiatu nowosądeckiego. Od lat jest także jurorka konkursów poetyckich i recytatorskich.

Współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami w pracach nad koncepcją (jako autorka bądź współautorka) i realizacją projektów: ze środków unijnych – „Akademia Folkloru Czarnych Górali” (UMiG Piwniczna), ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – „Wesoło Nowina cas jom powspominać” (MGOK Piwniczna), z funduszy Urzędu Marszałkowskiego – „Wrzosowisko” (Towarzystwo Miłośników Piwnicznej) i „Rozszerzenie palety strojów górali nadpopradzkich” (Stowarzyszenie Górali Nadpopradzkich).

Wanda Łomnicka-Dulak to ceniona poetka, animatorka kultury ludowej. Bada i dokumentuje folklor górali nadpopradzkich, ocalając od zapomnienia kulturę i tradycję tego niezwykłego mikroregionu.

Zanikającą autentyczną kulturę ludową utrwała w poetyckich strofach pisanych gwarą. W jej poezji wiele miejsca zajmuje ziemia nadpopradzka.

Jest osobą o niepospolitej pasji twórczej, ale też wrodzonej delikatności, subtelności i niezwykłej skromności. Jak sama mówi, stara się „ocalać swoją pracą i działaniem nadpopradzką dawność w najlepszej jej części”.